

LA FUNCIO D'UNA LLENGUA AUXILIAR INTERNACIONAL

Edward Sapir

Respecte a la conveniència teòrica d'una llengua auxiliar internacional no hi pot haver gaires discrepàncies. Pel que fa, però, a quins factors haurien de pesar més en la solució del problema hi ha lloc a tot desacord possible, i no és doncs sorprenent que els interlingüistes estiguin lluny d'haver assolit un consens complet ni quant al mètode ni quant al contingut. En la mesura que això concerneix els partidaris d'una llengua internacional "construïda", més aviat cal admirar-se per quant tenen de comú llurs propostes, en realitat, en vocabulari i en l'actitud general. Les diferències cabdals d'opinió no rauent tant entre una llengua construïda i una altra com entre la idea d'una llengua construïda i la d'una de nacional ja ben establerta, sigui en la seva forma tradicional i instituïda, sigui sota alguna forma simplificada. No és infreqüent de sentir a dir a aquells que en certa manera se situen fora d'aquesta qüestió que un sistema tan regular com l'esperanto és desitjable

en teoria, però que és fútil treballar-hi perquè l'anglès ja és *de facto* la llengua internacional dels temps moderns (i si no encara del tot, en el futur immediat), que l'anglès és prou regular i simple per satisfer tota necessitat pràctica, i que cal deixar la seva forma exacta com a llengua internacional sotmesa a factors històrics i psicològics que no ens han de preocupar anticipadament. Aquest punt de vista té una certa versemblança, però com moltes coses versemblants i lògiques en aparença, pot contenir malgrat tot bastantes fallàcies.

El propòsit d'aquest article és mirar d'esclarir la qüestió fonamental de què cal entendre i esperar d'una llengua auxiliar internacional i si els seus requisits explícits o tàcits els pot satisfer més una de construïda o una de nacional, incloent-hi alguna versió simplificada. Crec que gran part de la dificultat d'aquest tema rau en la manca de claredat sobre aquestes funcions.

El propòsit d'aquest article és mirar d'esclarir la qüestió fonamental de què cal entendre i esperar d'una llengua auxiliar internacional

Article original: "The Function of an International Auxiliary Language". *Psyche: An Annual of General and Linguistic Psychology* 11:4, p. 3-15.

Traducció de l'anglès i notes: Rubén Fernández Asensio

RESUM

Tot i que la necessitat pràctica d'una llengua internacional auxiliar és patent, hi ha desacord entre els partidaris d'adoptar una llengua construïda o una llengua nacional en la seva forma tradicional o simplificada. Per bé que la segona opció sembla més pràctica i realista, de fet topa amb dos obstacles: la resistència psicològica a un idioma estranger imposat, i un malentès respecte a les necessitats profundes que una tal llengua hauria de satisfer. En comptes de difondre les irracionalitats idiosincràtiques d'un idioma particular, la llengua internacional hauria de ser simple, regular, lògica, rica i creativa, per tal que faci el màxim de feina amb una mínima inversió d'esforç, a més de ser un ajut al pensament clar i una pedra de toc de traduccions. El seu avantatge psicològic seria també alliberar el pensament de restriccions tan formals com socials. Finalment, tindria el valor educatiu propedèutic d'ensinistrar la ment per a l'adquisició posterior de qualsevol altra llengua.

RESUMO

Kvankam la praktika bezono de internacia helplingvo estas evidenta, ekzistas malkonsento inter la partianoj adopti planlingvon aŭ nacian lingvon en ties ĉi tradicia formo aŭ simpligita. Kvankam la dua eblo ŝajnas pli praktika kaj realisma, ĝi fakte trafas du obstaklojn: la psikologian kontraŭstaron kontraŭ trudata fremda lingvo kaj miskomprenon pri la profundaj bezonoj, kiujn tia lingvo devus kontentigi. Anstataŭ ol disvastigi la idiosinkraziajn neraciaĵojn de difinita lingvo, la internacia lingvo devus esti simpla, regula, logika, riĉa kaj kreiva, tiel ke ĝi permesu kiel eble plej multajn eblojn kontraŭ eta laborinvesto. Krome ĝi devus helpi al klara pensado kaj agi kiel tuŝŝtono de tradukado. Ĝia psikologia avantaĝo estus ankaŭ liberigi la penson tiel de formalaj kiel de sociaj limigoj. Fine ĝi havus la propedeŭtikan valoron trejni la menson por posta lernado de iu ajn alia lingvo.

Hi ha dues consideracions, a la pràctica barrejades sovint, que planteja el concepte de llengua internacional. La primera és el problema purament pràctic de satisfer la necessitat creixent de comunicació internacional en el seu sentit més elemental. Una empresa, posem per cas, amb negocis en molts països diversos, es veu obligada a gastar una enorme suma de temps, esforços i diners per dotar-se de serveis de traducció. Des d'un punt de vista purament tècnic, tot això és una absoluta dilapidació, i si bé hom reconeix la necessitat de fer front a l'embull lingüístic que requereix l'expansió del comerç, això es fa amb una mena d'arronsament d'espatlles. Hom parla d'un "mal necessari". D'altra banda, en les trobades científiques internacionals un se sent invariablement frustrat en trobar que la dificultat immediata de comunicació amb científics d'altres països, a causa de diferències d'hàbits lingüístics, fa l'intercanvi d'idees d'actualitat no tan fàcil com un es pensava abans de salpar. Aquí de nou hom parla d'un "mal necessari" i es consola amb la idea que si aquells conceptes científics tan difícils de seguir al simposi eren innovadors tard o d'hora seran presentats en lletres de motllo, i que res d'important no s'ha perdut. Sempre ens podem felicitar d'haver fet una estada interessant i d'haver fet algunes magnífiques coneixences personals. Aquests exemples es poden multiplicar, és clar, *ad infinitum*.

No se'n fa cap cas, en general, de les dificultats concretes de la comunicació lingüística, però el seu efecte acumulat és esbalaïdor en magnitud. Abans o després un es despacienta i comença a demanar-se si el mal és tan "necessari" com sosté la tradició. La impaciència es tradueix en un desig de tenir quelcom de ja fet i llest a l'efecte i, com passa normalment amb la impaciència, es resol de la manera més fàcil al seu abast. Per què no promoure l'anglès, per exemple, que ja es parla en un territori més gran que el de qualsevol altre idioma modern, i que mostra indicis d'haver-se difós per tot el món del comerç i la comunicació? La consideració que dona lloc a reflexions així, germinada com és en la impaciència, no cerca una solució més digna a l'entrebanc que una llengua mínima, una *lingua franca* moderna. Els qui raonen amb aquesta mentalitat invariablement es vanten de ser "pràctics" i, com tota la gent "pràctica", són propensos a enraonar sense llur interlocutor.

La idea oposada no és tan fàcil d'explicar i pot ser formulada talment que sembli

idèntica a la primera. Es podria expressar en uns termes semblants als següents: una llengua auxiliar internacional hauria de servir de base àmplia per a tota mena de comunicació internacional, cosa que significa, és clar, en darrer terme, que hauria de servir per a tota expressió de l'esperit humà d'interès superior al local, la qual, al seu torn, pot ser reexpressada de manera que inclogui tots els interessos humans. Les exigències del comerç i el tràfic són, des d'aquest punt de vista, tan sols un dels símptomes més obvis de la globalització del pensament humà, i fóra un error esperar tan poca cosa d'un òrgan d'expressió internacional. Però això no és tot. El pensament modern tendeix a ser més i més crític i analític en esperit, i per això ha de dotar-se d'una eina d'expressió que sigui defensable sota cada punt de la lògica i que propendeixi a correspondre's amb el rigor intel·lectual de la ciència moderna. Això no vol dir que s'hagi d'exigir d'una llengua internacional construïda la perfecció del simbolisme matemàtic, però sí que cal veure-la orientada progressivament en aquesta direcció. Tal volta els parlants d'una llengua nacional són presoners d'un miratge pel que fa a la lògica de la seva estructura. Potser confonen la comoditat de l'hàbit amb la necessitat lògica. Si és així –jo no veig com es podria dubtar seriosament que sigui així– això ha de significar que a la llarga la mentalitat moderna no es quedarà satisfeta amb una llengua internacional que merament estén les imperfeccions i provincianismes d'una llengua a costa de totes les altres.

Aquestes dues actituds contrastants em semblen ser les primordials. Es podrien reformular com "allò que es pot fer ara mateix" i "allò que s'hauria de fer a la llarga". Hi ha d'altres qüestions també de certa importància i entre aquestes la més òbvia és potser la reacció de la gent envers la imposició de qualsevol llengua nacional que no els és pròpia. La percepció psicològica d'un idioma que, d'una manera o una altra, ens imposen per raons alienes al nostre control, és ben diferent de la d'un que acceptem per pròpia voluntat. En cert sentit, tota forma d'expressió ens és imposada per factors socials, sobretot la llengua pròpia. Però és la idea o la il·lusió de llibertat, i no pas la seva realitat, allò que compta. El món modern s'afrenta a la dificultat de reconciliar l'internacionalisme amb els seus persistents i gelosos nacionalismes. Cada cop més, els regals no sol·licitats de fora seran rebuts probablement amb ressentiment inconscient. Només es pot acceptar lliure-

ment allò que en certa manera és obra de tothom. Una creació comuna requereix un sacrifici comú, i potser el fet que una llengua internacional construïda és igualment estranya, o aparentment estranya, a les tradicions de totes les nacions, no és l'argument menys convincent a favor seu. La dificultat comuna li confereix un caràcter impersonal i silencia el ressentiment que neix de la rivalitat. L'anglès, un cop acceptat com a llengua internacional, no té més estabilitat que la que va demostrar el francès com a llengua única i exclusivament acceptada de la diplomàcia, o la del llatí com a llengua internacional de la ciència. Tant el francès com el llatí estan barrejats amb implicacions nacionals i religioses que no es van poder eliminar, i així, mentre que semblaven durant molt de temps haver resolt fins a un cert punt el problema de la llengua internacional, en realitat no ho havien fet. Probablement l'anglès no resultarà millor, i fins és versemblant que la tradició de comerç, finances i en general de practicitat superficial que s'associa a l'anglès pot a la llarga ser més una nosa que una ajuda a l'acceptació incondicional de l'anglès com a mitjà d'expressió internacional. Cal guardar-se de remarcar massa el terme "auxiliar". És del tot veritat que per a les innombrables generacions vinents una llengua internacional ha de ser auxiliar, ha de mirar de no erigir-se per oposició als idiomes primers dels pobles, però no obstant això ha de ser per si mateixa una expressió lliure i poderosa, capaç de tota tasca que es pugui demanar raonablement d'una llengua i protegida per l'eficaz factor negatiu de no poder ser vista com el símbol de cap localisme o nacionalitat.

Que un idioma nacional, diguem l'anglès, o una llengua construïda, diguem l'esperanto, hagi de triomfar en el futur immediat o no, no depèn en primer lloc de forces conscients i manipulables, sinó de molts determinants polítics, econòmics i socials de natura fosca i impersonal. Un pot esperar tan sols copsar el més significant d'aquests determinants i anar reforçant-lo en la mesura de les seves possibilitats. Fins i tot suposant que l'anglès es difongui com a llengua auxiliar a través del món sencer, això no comportarà de cap manera que es resolgui el problema de la llengua internacional. L'anglès, o alguna versió simplificada seva, es pot escampar per a certs propòsits pràctics i immediats, mentre que les necessitats més profundes del món modern poden quedar insatisfetes i podem haver de fer front a un conflicte entre l'anglès, que hauria assolit una

victòria massa fàcil, i una llengua construïda amb tals avantatges estructurals que podria desplaçar gradualment el seu rival nacional.

El que cal per damunt de tot és una llengua tan simple, regular, lògica, rica i creativa com sigui possible, una llengua que comenci per un mínim d'exigències a la capacitat d'aprenentatge de l'individu normal i pugui fer el màxim de feina, que hagi de servir com una mena de pedra de toc lògica per a totes les llengües nacionals i com a mitjà normal de traducció. Idealment, hauria de ser superior a qualsevol llengua donada igual com ho és el mètode matemàtic a l'hora d'expressar quantitats i relacions entre quantitats respecte dels mètodes més maldestres d'expressar aquestes quantitats i relacions en forma verbal. Això, indubtablement, és un ideal per sempre inassequible, però no s'ha de tenir els ideals per assequibles: tan sols indiquen la direcció del moviment.

He parlat abans de les il·lusions de l'home mitjà sobre la natura del seu idioma. Podrem aclarir-ho si considerem l'anglès des del punt de vista de la simplicitat, la regularitat, la lògica, la riquesa i la creativitat. Podem començar per la simplicitat. És cert que l'anglès no és tan complex en la seva estructura formal com l'alemany o el francès, però això no resol la qüestió. El fet que un principiant en anglès no tingui gaires paradigmes per aprendre li fa un efecte d'absència de dificultat, però aviat aprèn a costa seva que això és tan sols una sensació, que la mateixa absència de marques explícites en l'estructura l'arrossega a tota mena de dilemes. Uns pocs exemples ens faran servei.

Una de les glòries de la simplicitat de l'anglès és la possibilitat d'emprar el mateix mot com a nom o com a verb. Parlem, per exemple, de *having cut the meat* (haver tallat la carn) i *a cut of meat* (un tall de carn). Podem engegar una puntada de peu a algú de dues maneres (*to kick a person / to give him a kick*). Podem cavalcar (*to ride horseback*) o fer una cavalcada (*to take a ride*). A primera ullada això sembla la regla més atraient però un breu examen ens convenç que la pretesa simplicitat de la construcció de mots és un miratge. En primer lloc, amb quin sentit un verb pot ésser usat com a nom? En el cas de *to take a ride* o de *to give a kick* el nom indica evidentment l'acte mateix. En el cas de "tenir un tall al cap" (*to have a cut on the head*) o de "menjar un tall de carn" (*to eat a cut of meat*) clarament no pot indicar sinó el resultat de l'acte, no pas l'acte mateix, i aquests dos exemples fins i tot no il·lustren el mateix tipus de resultat, atès que en el primer cas es concep el tall com la ferida provocada per l'acte de tallar, mentre que l'altre es refe-

ACACIA LEARNING FORUM 09

No se'n fa cap cas, en general, de les dificultats concretes de la comunicació lingüística, però el seu efecte acumulat és esbalaïdor en magnitud

reix a la porció de carn després en tal acte.¹ Qualsevol que assumeixi la tasca d'examinar acuradament aquests exemples veurà aviat que rere l'aparença superficial de simplicitat hi ha amagat un absolut vesper d'usos estranys i arbitraris. Aquestes dificultats no es manifesten immediatament a aquells de nosaltres que parlem anglès des dels anys primers de la nostra infantesa. Per a un que accedeixi a l'anglès des d'un idioma que tingui una estructura totalment diferent, coses com aquestes resulten desconcertants.

Cada cop més, els regals no sol·licitats de fora seran rebuts probablement amb ressentiment inconscient. Només es pot acceptar lliurement allò que en certa manera és obra de tothom

1 En esperanto el "tall al cap" seria *tranĉo-vundo* i el "tall de carn" *tranĉaĵo*.

Hi ha, però, una segona dificultat amb la regla o tendència que permet usar sense modificació un verb com a nom. No només la funció del nom és obscura, sinó que en molts casos en realitat no el podem fer servir, o el seu ús és curiosament restringit. Podem “donar una empenta a algú” (*to give him a shove*) o “un cop” (*to give a push*) però no li podem “donar un moviment” (*to give him a move*) o “una caiguda” (*a drop*).² Podem “donar ajut a algú” (*to give one help*) i no “donar obediència” (*to give obedience*, en comptes de l'inexistent *to give obey*). Abreujant, un examen complet de tots els casos en què el verb funciona com a nom revelaria dos fets molt poc falaguers: que hi ha un nombre considerable de significats diversos amb què podem utilitzar així el verb, encara que no es pot donar cap regla fixa sobre quin d'aquests significats pertoca a cada cas particular o si només un o uns quants són possibles; i que en molts casos no es pot formar en realitat cap d'aquests noms, sinó que o bé cal emprar mots de formació totalment diferent o bé no és possible cap mena de substantivació. Així, hem de fer cara a configuracions tan esbatonades com ara aquesta:

to help : help = to obey : obedience
 = to grow : growth
 = to drown : drowning

Aquesta graella resulta més complicada pel fet que mots com *drowning* no corresponen tan sols a mots com *help* o *growth*, sinó també a d'altres com *helping* o *growing*. Desenventicollar totes aquestes relacions i treure'n alguna certesa en l'ús dels mots és una tasca de no poca dificultat. On és, doncs, la simplicitat amb què havíem començat? És òbviament una quimera. El parlant d'anglès s'escamoteja aquesta dificultat alludint vagament a modismes i frases fetes. La veritat és que darrere les fantasies de l'ús idiomàtic hi ha relacions lògiques perfectament definides, que la forma patent de l'anglès només expressa amb feblesa; la simplicitat de l'anglès en el seu aspecte formal és, doncs, en realitat una pseudosimplicitat o una complexitat emmascarada.

2 Cal recordar que, malgrat la seva traducció catalana, *to drop* pot ser transitiu en anglès amb el significat de “fer caure”, “deixar caure deliberadament” o “deixar anar, llençar, amollar” (*to drop him*). A més a més, tant *drop* com *move* admeten ús substantiu en altres contextos.

Un altre exemple d'aparent, però només aparent, simplicitat en anglès, és l'ús de verbs tan vagues com ara *to put* i *to get*. Per a nosaltres el verb *put* és una cosa molt senzilla, tant de forma com d'ús. De fet és un mot extraordinàriament difícil d'aprendre i no es pot donar cap regla de quan cal usar-lo i quan evitar-lo. *To put at rest* (literalment “posar en descans”) ens fa un efecte de simplicitat per la senzillesa superficial de la seva estructura, però aquí novament la simplicitat és una il·lusió. *To put at rest* en realitat significa “fer descansar”, i la seva aparent analogia amb construccions tals com *to put it at a great distance* (posar-ho a una gran distància), ben lluny d'ajudar la ment, en realitat l'entrebanca, ja que l'analogia formal no és secundada per una altra de conceptual. “Posar fora de perill” (*to put out of danger*) és formalment anàleg a “posar fora de l'escola” (*to put out of school*), però també aquí l'analogia és totalment enganyosa, si no és que definim l'escola com una forma de perill.

Si hem de definir *to put* com una mena d'operador³ causatiu ensopegarem amb el problema que no es pot usar amb aquest valor en tots els casos. En una frase com *the ship put to sea* (el vaixell es va fer a la mar) no hi ha cap relació causativa. Si l'anglès no pot donar al foraster regles clares d'ús de verbs com a noms o de verbs tan aparentment simples com *to put*, quin avantatge és no haver d'estudiar gaire gramàtica formal en aquests casos? Hom podria pensar que l'anglès assoleix la seva aparent simplicitat al preu d'una obscuritat desconcertant. Hom creuria fins i tot que el domini col·loquial de l'anglès és, a la llarga, molt més difícil que no l'aplicació d'un nombre raonablement gran de regles de formació de mots, amb la condició que aquestes regles no siguin ambigües.

L'anglès no té el monopoli de la pseudosimplicitat. El francès i l'alemany il·lustren igual de bé l'enganyós caràcter de la simplicitat gramatical aparent. Un exemple del francès subvindrà al nostre propòsit. No hi ha dubte que el parlant de francès creu que té en el verb reflexiu una

forma d'expressió perfectament simple i en general unívoca. Una anàlisi lògica dels usos del reflexiu en francès mostra, no gensmenys, que aquesta senzillesa és una il·lusió i que més que no ajudar el foraster, sembla pensada per fer-li nosa. En certs casos el reflexiu francès és un autèntic reflexiu; ço és, indica que el subjecte i l'objecte de la frase són el mateix. Un exemple de verb reflexiu d'aquest tipus seria *se tuer*, “matar-se, suïcidar-se”. Per a la intuïció francesa aquest tipus de verb és indubtablement idèntic al tipus il·lustrat per *s'amuser*. Lògicament, emperò, un no “es diverteix a si mateix” en el mateix sentit que “es mata a si mateix”. La possibilitat de traduir *s'amuser* per *to have a good time* i la impossibilitat de traduir *se tuer* per *to have a bad time killing* (literalment “passar-s'ho malament matant”) o quelcom de semblant, mostra immediatament la feblesa de l'analogia. Lògicament, és clar, *s'amuser* no és un autèntic reflexiu, sinó un mer verb intransitiu del mateix tipus general que “gaudir”, “riure” o “jugar”. A més a més, el verb francès *se battre* fa el mateix efecte formal als francesos que *se tuer* i *s'amuser*. En realitat, és un verb recíproc que es pot traduir per “pegar-se l'un a l'altre” i, en conseqüència, per “lluitar” (*to fight*). Finalment, en un verb com és ara *s'étendre* (*to extend, to stretch*) els francesos hi distingeixen el factor reflexiu, l'estesa de la carretera, posem per cas, concebuda com un autoestirament de la carretera, com si la carretera s'agafés a si mateixa i s'allargués. Aquest tipus de verb pot ser anomenat pseudoreflexiu, o verb actiu però no agentiu atès que l'acció, si bé del tipus que és produït per un agent extern, es concep com esdevinguda sense un agent definit. En anglès, els verbs d'aquesta mena s'usen regularment sense reflexiu, com a *the road stretches* (la carretera s'estén), *the string breaks* (la corda es talla), *the rag tears* (el drap s'esquinça), *the bag bursts* (la maleta rebenta), que són els corresponents no agentius de formes com *he stretches the rubber band* (ell estén la goma), *he breaks the string* (ell talla la corda), *he tears the rag* (ell esquinça el drap), *he bursts the balloon* (ell rebenta el globus). Hauria de ser evident que el costum lingüístic que, com el reflexiu francès, llença al mateix sac quatre categories lògiques tan diferents com l'autèntic reflexiu, el simple intransitiu, la veu recíproca i l'activa no agentiva, ateny la simplicitat a un preu considerable⁴. Per als francesos aquest costum és prou convenient i no sembla provocar cap ambigüitat. Però per al foraster que s'inicia en el francès amb un alineament de formes diferent en la seva ment, la simplicitat que s'ofereix és incomprendible i rellesciosa.

3 El terme *operador* manlleva la terminologia de C. K. Ogden, qui proclamava que l'anglès bàsic no tenia verbs, ja que n'havia reduït el nombre a uns 13, entre ells *put, give, i get*; aquests “operadors” es combinen amb “directives” (adverbis i preposicions) per produir totes les combinacions necessàries per a la comunicació.

Aquests exemples de la manca de simplicitat de l'anglès i el francès malgrat les aparences es podria multiplicar gairebé sense fi i aplicar a tota llengua vernacla. De fet, podríem arribar a dir que és precisament la simplicitat estructural aparent, suggerida per la senzillesa formal de moltes llengües, la responsable de moltes negligències de pensament, i àdhuc de la creació de problemes imaginaris en filosofia.

El que s'ha dit de la simplicitat s'aplica igualment a la regularitat i la lògica, tal com ja han indicat alguns dels exemples. Cap llengua vernacla important, almenys al món occidental, té una completa regularitat gramatical, ni s'hi troba cap categoria lògica individual que sigui manejada adequadament i consistent en termes de simbolisme lingüístic. És ben sabut que la flexió verbal del francès, l'anglès i l'alemany abunda d'inconsistències lògiques tal com són usades. Moltes categories de gran importància lògica i psicològica s'expressen amb tantes vacil·lacions que requereix molt d'esforç convèncer l'home mitjà que existeixen malgrat tot. N'és un bon exemple l'aspecte, en el sentit tècnic del mot. Pocs parlants d'anglès veuen locucions com *to burst into tears* (esclafir el plor) o *to burst out laughing* (esclafir el riure) com poca cosa més que rareses idiomàtiques. El fet és que aquí l'anglès intenta expressar com bonament pot la intuïció de l'"aspecte momentani"; en altres paraules, l'activitat vista com a punt en contrast amb l'activitat vista com una línia. Des d'un punt de vista lògic i psicològic, gairebé totes les activitats poden ser imaginades com a puntuals o lineals en caràcter, i hi ha, és clar, moltes expressions en anglès que inequívocament apunten a l'un o l'altre, però el tractament d'aquestes intuïcions és fragmentari i il·lògic de cap a cap.⁵

Una llengua estàndard internacional no sols hauria de ser simple, regular i lògica, sinó també rica i creativa. La riquesa és un concepte difícil i subjectiu. Fóra desencertat, sens dubte, intentar amuntegar en una llengua internacional tots els matisos de significat locals que són tan cars al cor dels nacionalistes. Hi ha un fons comú creixent d'experiències i sen-

És probable que els fonaments d'una forma veritablement adequada de llengua internacional ja s'hagin bastit amb l'esperanto i d'altres llengües internacionals auxiliars proposades, però és dubtós que l'ideal exacte que hem esbossat hagi estat assolit per qualsevol d'aquestes llengües, o que sigui eventualment atès en algun temps esdevenidor

timents que caldrà expressar en una llengua internacional, i fóra estrany si aquest fons bàsic de significats no creixia en riquesa amb les interaccions dels éssers humans que farien ús del mitjà internacional. La pretesa inferioritat d'una llengua construïda enfront d'una de nacional pel que fa a riquesa i connotació no és, per descomptat, una crítica de la idea d'una llengua construïda. L'únic significat de la crítica és que la llengua construïda no ha estat en ús d'una manera continuada. El fet és que una llengua vernacla que s'escampa més enllà dels seus confins ben aviat perd gran part de la seva riquesa original de continguts i esdevé no millor que una llengua construïda.

Més important és la qüestió de la creativitat. Aquí hi ha moltes il·lusions. Tots els idiomes, fins els més primitius, tenen facultats molt reals de crear nous mots i combinacions de mots segons que calguin, però les possibilitats teòriques de creació en la majoria d'aquestes llengües vernacles que compten en la qüestió de la llengua internacional són frustrades per tota mena de factors irrellevants que no s'aplicarien a una llengua construïda. L'anglès, posem per cas, té una gran quantitat de recursos formals a la seva disposició que sembla impossible utilitzar adequadament; per exemple, no hi ha cap motiu perquè el sufix *-ness* no es pugui usar per elaborar un nombre il·limitat de mots que indiquin qualitat, com ara *smallness* (petitesa) o *opaqueness* (opacitat), encara que sabem que només un nombre restringit d'aquestes formes és possible. Diem *width* (amplada), no *wideness*; *beauty* (bellesa), no *beautifulness*. De la mateixa manera, es podria suposar que locucions com ara *to give a kick* o *to give*

Una llengua estàndard internacional no sols hauria de ser simple, regular i lògica, sinó també rica i creativa

4 En esperanto la majoria d'aquestes categories s'expressen de manera obligatòria i no tan ambigua: reflexivitat (*lavi rentar*; *lavi sin rentar-se*), agentivitat (*morti morir*; *mortigi matar*), intransitivitat (*amuzi divertir*; *amuzigi divertir-se*), no agentivitat (*rompi trencar*; *rompigi trencar-se*), i reciprocitat (*bati colpir*; *interbati sin, bati unu la alian* pegar-se, tustar-se).

5 En esperanto hi ha un prefix per a expressar l'aspecte momentani de manera regular, bé que indiferenciada amb l'aspecte incoatiu: *ridi* (riure), *ekridi* (esclafir el riure, o arrencar a riure).

a *slap* (donar una manotada) poden servir de models per a la creació d'una quantitat indeterminada de verbs momentanis, per bé que la possibilitat d'estendre aquesta forma d'ús és molt limitada. La veritat és que la preferència inconscient i els precedents impedeixen a la llengua vernacla, amb tota la seva tradició instituïda, de fer tot allò que podria fer, i les formacions lògicament possibles de tota mena que es podrien sentir com a inelegants o agosarades en anglès, o fins i tot en alemany, podrien ser acceptades com el procediment més obvi en una llengua internacional no coartada pels dictats de l'ús irracional.

Veiem, doncs que cap llengua nacional s'adiu en veritat amb l'esperit creatiu i analític dels temps moderns. Les llengües vernacles són totes un enorme sistema d'interessos creats que amb prou feines resisteixen la inquisició crítica. Pot escandalitzar els tradicionalistes sentir a dir que ens acostem ràpidament al punt que els nostres idiomes seran força més un entrebanc que una ajuda per al pensament clar; però amb quina veracitat això ho ilustra la necessitat que les matemàtiques i la lògica simbòlica han tingut de desenvolupar els seus propis sistemes simbòlics. Hi ha una objecció perfectament òbvia que s'invoca sovint en aquest punt. Hom diu que l'expressió humana normal no anhela tal precisió com l'atena per aquestes dues rigoroses disciplines. És cert, però la qüestió no és pas remodelar la llengua a la manera de les matemàtiques i la lògica simbòlica, sinó merament donar-li els mitjans estructurals amb els quals podrà refinar-se de la manera més inequívoca i econòmica possible.

És probable que els fonaments d'una forma veritablement adequada de llengua internacional ja s'hagin bastit amb l'esperanto i d'altres llengües internacionals auxiliars proposades, però és dubtós que l'ideal exacte que hem esbossat hagi estat assolit per qualsevol d'aquestes llengües, o que sigui eventualment atès en algun temps esdevenidor. Així doncs, és altament desitjable que, al compàs de la tasca pràctica de donar un reconeixement més ampli a la idea d'una llengua internacional, calen recerques comparatives que busquin deixar al descobert les estructures lògiques que els nostres idiomes d'avui simbolitzen inapropiadament, a l'efecte que puguem veure d'una forma més clara amb quina perspicàcia psicològica i rigor lògic s'han expressat i es poden expressar en forma lingüística. Una de les tasques més ambicioses i importants que es po-

den assumir és l'intent d'esclarir la relació entre lògica i ús en una quantitat de llengües vernacles i construïdes, a fi que el problema final d'un pensament simbolitzat adequadament es pugui veure com el problema que encara és. Sens dubte serà impossible, en un llarg temps a venir, de donar respostes definitives a totes les preguntes que se susciten, però cal definir i fer aquestes preguntes.

He emfasitzat els avantatges lògics d'una llengua construïda internacional, però és important no negligir els psicològics. L'actitud d'independència envers una llengua construïda que tots els parlants nadius han d'adoptar és realment un gran avantatge, ja que tendeix a fer que la humanitat es vegi a si mateixa com a senyora del llenguatge en comptes de la seva obedient servidora. Una lleialtat comuna a una forma d'expressió que no s'identifiqui amb cap individualitat nacional es demostrarà segurament com un dels símbols més potents de la llibertat de l'esperit humà que el món hagi conegut mai. A mesura que els pobles orientals esdevinguin més i més importants en el món modern, l'aire de santedat que es concedeix a l'anglès, l'alemany o el francès probablement semblarà com més vagi menys una cosa que s'hagi de tenir per certa, i no és inversemblant que el triomf internacional del moviment de la llengua internacional deuria molt a la indiferència dels xinesos i els indis respecte als interessos creats d'Europa, encara que el repertori real de mots bàsics en qualsevol llengua pràctica internacional és gairebé segur que es basarà en el fons comú europeu. Un avantatge psicològic addicional d'una llengua construïda ha estat sovint explicat pels qui han tingut contactes amb tals llengües com l'esperanto. És la desaparició de la por en l'ús públic d'una llengua altra que la materna. L'ús del gènere equivocat en francès o qualsevol petita desviació dels modismes anglesos és interpretat com una falta de cortesia, i tothom coneix com arriba a paralitzar la llibertat d'expressió el temor de cometre la més insignificant infracció de l'etiqueta. Qui sap fins a quin punt les circumspectes declaracions de visitants forasters es deuen en realitat a la seva resistència a arriscar-se en les trampes d'una llengua aliena? Per descomptat no és l'idioma com a tal el maculat, sinó les convencions de correcció que hi ha en les ments dels parlants nadius que actuen, volgutament o no, com a custodis seus. L'expressió en una llengua construïda no ha de tenir en compte semblants pors. Els errors en parlar en esperanto no són pe-

cats o faltes contra l'etiqueta; són meres trivialitats en la mesura que no enfosqueixin la intenció del parlant, i com a tals poden ser negligits.

En el món de l'educació hi ha un gran descontentament amb l'ensenyament de llengües clàssiques i modernes. No és cap secret que els fruits de l'estudi de llengües no guarden cap mena de relació amb el treball esmerçat a ensenyar-les i aprendre-les. Qui no ha tingut la sensació incòmoda que hi ha quelcom de deshonest intel·lectualment en un sistema d'estudis que es dedica a potinejar de mala gana, diguem el llatí i dues llengües modernes, amb un resultat net que és si fa o no fa de vàlua microscòpica? Va creixent un sentiment que l'estudi de llengües estrangeres hauria de ser relegat a la categoria d'especialitat tècnica i que els esforços dels educadors s'haurien d'orientar més aviat vers un aprofundiment de la competència lingüística conceptual dels estudiants a fi que, així equipats, puguin trobar-se en una millor posició per, quan n'apareguin l'avinentesa, aprendre qualsevol llengua nacional que hagin de menester eventualment. Una llengua internacional ben construïda s'aprèn amb molta més facilitat que una llengua vernacla, esmola la percepció de l'estructura lògica de l'expressió d'una manera inassequible a les altres, i ens posa en disposició d'un gran cabal de material lèxic que es pot convertir en informació per a l'anàlisi tant de la llengua materna com de les altres que es vulgui aprendre. Ja s'han fet algunes provatures d'adopció de l'estudi d'una llengua internacional com a mitjà per al treball lingüístic general. Només el temps pot dir si aquest moviment serà profitós, però és certament un aspecte de la qüestió de la llengua internacional que val la pena considerar, particularment a Amèrica, amb la seva creixent impaciència per l'ensenyament tan inútil de llatí, francès, alemany i castellà a les escoles superiors. El moviment per una llengua auxiliar internacional ha tingut fins al moment actual un aire una mica esotèric o exclusivista. Ara sembla com si poguéssim prendre les característiques d'un fòrum obert internacional. El grau creixent amb què els lingüistes, matemàtics i científics han estat pensant en el problema és un senyal que promet molt per al futur. És una bona cosa que la idea d'una llengua auxiliar internacional ja no es presenti en termes merament idealistes, sinó que prengui més i més l'aspecte d'un problema pràctic i tecnològic i d'un exercici de la claredat en el procés del pensament. □